

REFORMA CONCEDIULUI DE ÎNGRIJIRE A COPILULUI

Propunerile Centrului Parteneriat pentru Dezvoltare

Acest document este realizat de Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare în cadrul proiectului "Inițiativa Comună pentru Oportunități Egale". Proiectul este implementat de Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), prin intermediul Biroului de Cooperare al Elveției în Republica Moldova și Guvernul Suediei. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.

CUPRINS

I. INTRODUCERE.....	3
II. DE CE AVEM NEVOIE DE O REFORMĂ PROFUNDĂ A CONCEDIULUI DE ÎNGRIJIRE A COPILULUI?	4
III. PROPUNERI DE POLITICI	8
DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE.....	11

I. INTRODUCERE

În data de 12 iulie 2018, un grup de deputați a înregistrat proiectul de lege¹ cu scopul de a reforma concediul de îngrijire a copilului. Deputații propun ca din 1 ianuarie 2019 cuantumul lunar al indemnizației pentru creșterea copilului să fie modificat după cum urmează:

- 35% din baza de calcul, dar nu mai puțin de 1000 de lei pentru fiecare copil pe întreaga durată a concediului pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani;
- 70% din baza de calcul, dar nu mai puțin de 2000 de lei pentru fiecare copil în primele 12 luni în cazul duratei concediului pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani;
- 35% din baza de calcul, dar nu mai puțin de 480 de lei pentru fiecare copil în anul doi în cazul duratei concediului pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani.

Recent, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a propus spre consultare un alt proiect de lege² privind indemnizațiile privind incapacitatea temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale. Proiectul constă în oferirea posibilității ca dreptul la indemnizația lunară pentru creșterea copilului să fie realizat opțional, și anume:

- de la data acordării concediului pentru îngrijirea copilului și până la data împlinirii **vârstei de trei ani** a acestuia, cu menținerea schemei actuale de acordare și plată a indemnizației de creștere a copilului – în cuantum de 30% din baza de calcul stabilită pentru fiecare an;
- de la data acordării concediului pentru îngrijirea copilului și până la data împlinirii **vârstei de doi ani** a acestuia, în cuantum de 60% – pentru primul an și în cuantum de 30% ;
- pentru anul al doilea, din baza de calcul stabilită pentru fiecare an. La alegerea acestei opțiuni, pentru perioada după împlinirea vârstei de doi ani – până la împlinirea vârstei de trei ani, indemnizația lunară pentru creșterea copilului nu se acordă.

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) salută orice inițiativă de reformare a concediului de îngrijire a copilului. Totodată, considerăm că propunerile parvenite atât din Parlament, cât și de la Guvern pot fi îmbunătățite astfel încât acestea să ofere mai multă flexibilitate părinților să beneficieze de acest drept. În acest document, CPD oferă mai multe motive care determină reforma concediului pentru îngrijirea copilului și propune soluții concrete de reformare a acestuia.

¹ <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/4296/language/en-US/Default.aspx>

² <http://www.particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=5820>

II. DE CE AVEM NEVOIE DE O REFORMĂ PROFUNDĂ A CONCEDIULUI DE ÎNGRIJIRE A COPILULUI?

Concediul de îngrijire a copilului, cum este prevăzut acum în Moldova, eșuează din toate punctele de vedere:

(i) Nu sporește fertilitatea / nu motivează cuplurile să aibă mai mulți copii; (ii) Reduce participarea femeilor cu copii mici pe piața muncii; (iii) Nu-i motivează pe tați să participe și ei la îngrijirea copiilor; (iv) Este o povară pentru angajatori, care trebuie să mențină locul de muncă îngrijitorului pe o perioadă mai lungă decât oricare țară în Uniunea Europeană; (v) Creează premise pentru discriminarea indirectă a femeilor de vârstă reproductivă atunci când vor să se angajeze, și (vi) Contribuie la diminuarea veniturilor femeilor și a familiilor în general.

Concediul pentru îngrijirea copilului nu motivează cuplurile din Moldova să aibă mai mulți copii. Atât în context regional dar și european, Republica Moldova are una dintre cele mai mici rate a fertilității. La nivel național, rata fertilității, conform datelor BNS, este în continuă scădere (vezi figura 1). Deși acest fenomen are mai multe cauze, cu siguranță aceste date infirmă mitul precum că existența unui concediu de îngrijire a copilului cum este în Moldova, este anume destinat pentru a motiva cuplurile să aibă mai mulți copii. Mai mult ca atât, observăm că în Municipiul Chișinău, zona cu cel mai mare potențial economic din țară, rata totală a fertilității este cu mult mai mică comparativ nivelul național.

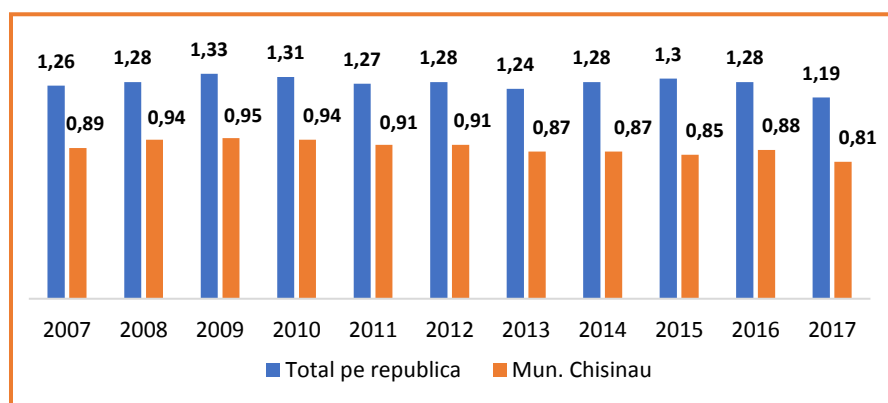

Figura 1: Numărul mediu de copii născuți de o femeie pe parcursul vieții sale fertile
Sursa: BNS

Concediul pentru îngrijirea copilului, în forma sa actuală, reduce ocuparea femeilor cu copii de pe piața muncii. Cel mai simplu mod de a înțelege cât de prietenoasă este piața muncii pentru mame sau tați este de a analiza cum aceștia pot combina viața de familie cu cea profesională. Din figura 2 observăm că rata de ocupare a femeilor cu cel puțin un copil de vârstă preșcolară (0-6 ani) scade la 36% comparativ cu rata de ocupare de 59,3% a femeilor care nu au copii de vârstă preșcolară. În cazul bărbaților, faptul că sunt părinți ai unui copil de vârstă preșcolară, nu influențează atât de semnificativ rata de ocupare a acestora. Acest fapt indică aceea că modul în care este structurat concediul de îngrijire a copilului, nu oferă multe oportunități femeilor să combine eficient viața de familie cu cea profesională.

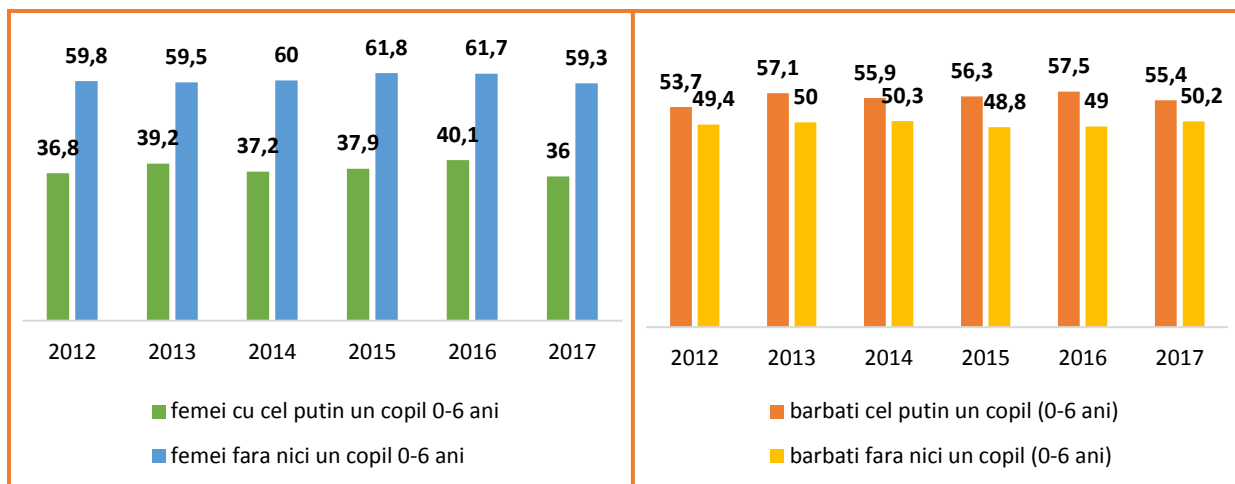

Figura 2: Rata de ocupare a persoanelor cu vârsta de 25-49 ani după numărul copiilor (0-6 ani) la întreținere
Sursa: BNS

Concediul de îngrijire a copilului nu motivează tații să beneficieze de acest drept. Deși numărul de tați beneficiari ai indemnizației de îngrijire a copilului este în creștere (vezi figura 3), ponderea acestora este destul de mică comparativ cu cea a mamelor. O modalitate de structurare a concediului de îngrijire a copilului ar presupune că ambii părinți beneficiază – pe rând – de concediu, aceștia nefiind forțați să decidă dacă doar unul sau altul din ei își va asuma grija pentru creșterea copilului în această perioadă.

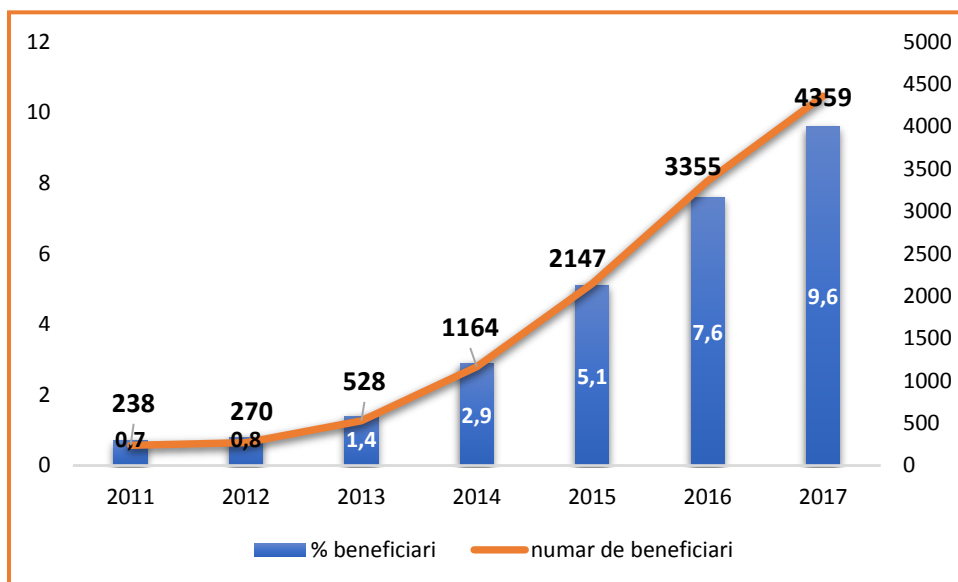

Figura 3: Numărul și ponderea taților beneficiari ai concediului de îngrijire a copilului
Sursa: Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale

În contextul țărilor europene, Moldova are cea mai lungă perioadă a concediului de îngrijire a copilului și una dintre cele mici indemnizații raportate la salariu. Figura 4 poziționează durata concediului de îngrijire a copilului și procentul indemnizației pentru îngrijirea copilului raportat la salariul beneficiarului, în comparație cu țările din Uniunea Europeană³. Putem observa că din perspectiva duratei concediului, acesta este cel mai lung, iar din

³ În Grecia, Irlanda, Spania, Regatul Unit, Malta și Cipru, concediul de îngrijire a copilului este neplătit.

perspectiva *indemnizației*, aceasta este mai mare doar comparativ cu cea din Finlanda (19,2%) și Slovacia (23%). Astfel, putem spune că în Moldova, comparativ cu multe alte state, există un dezechilibru între perioada concediului de îngrijire și indemnizația plătită.

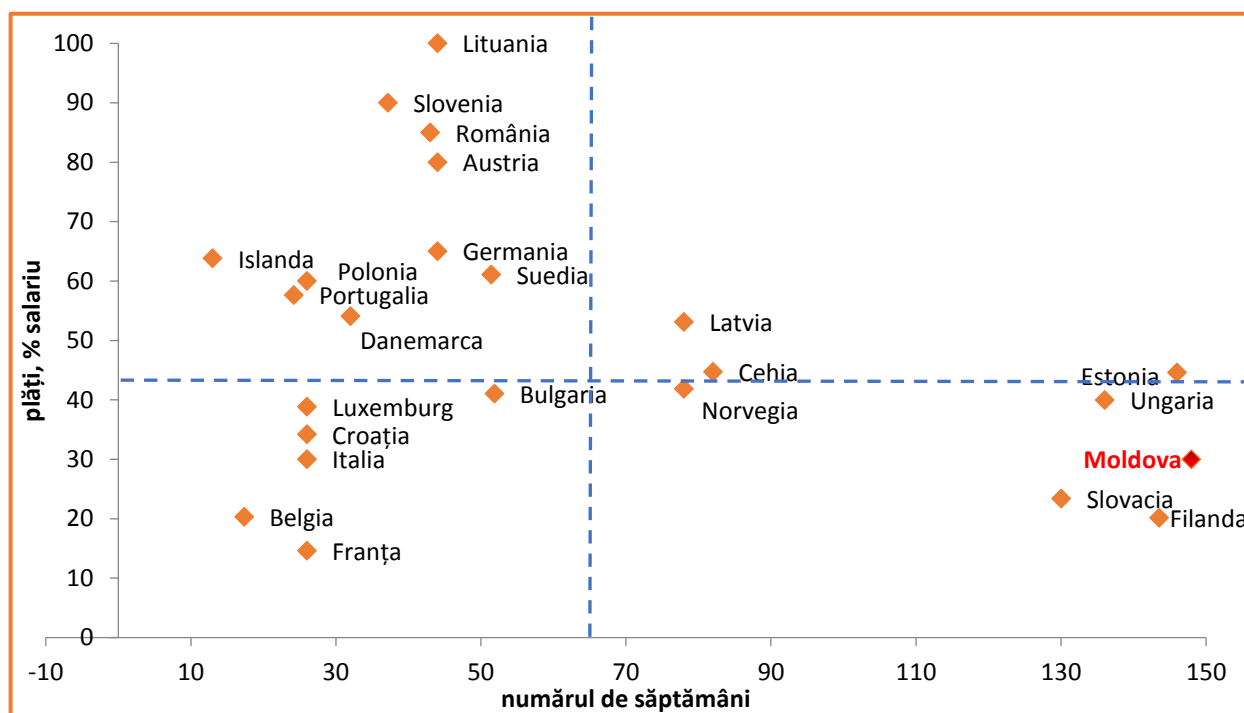

Figura 4: Durata concediului de îngrijire a copilului și mărimea indemnizației pentru anul 2015
Sursa: OECD family database (PF2.1).

Concediul de îngrijire a copilului, în forma sa actuală, impune costuri semnificative pentru angajatori. Deoarece durata concediului de îngrijire a copilului este destul de îndelungată, aceasta determină retragerea femeilor de pe piața muncii. În anul 2017, conform estimărilor Biroului Național de Statistică, aproximativ 53 mii de femei cu studii superioare erau inactice pe piața forței de muncă din cauza responsabilităților de familie. Retragerea unui număr atât de semnificativ de pe piața forței de muncă creează dificultăți și pentru mediul de afaceri. Conform cercetării întreprinderilor, realizat de Banca Mondială⁴, în anul 2013, 14,5% din companii au menționat faptul că cea mai importantă problemă cu care se confruntă este cea a imposibilității de a identifica personal calificat. Totodată, 31,2% din companii susțin că respectiva problemă este un impediment semnificativ pentru dezvoltarea lor. În Europa și Asia Centrală, ponderea companiilor care indică lipsa personalului calificat ca un impediment semnificativ este de două ori mai mic – 15,2%.

Concediul de îngrijire a copilului, în forma sa actuală, reduce din veniturile familiilor și în special a femeilor. În primul rând, durata concediului de îngrijire a copilului afectează diferențele salariale dintre bărbați și femei. Cu cât acest concediu este mai îndelungat pentru mame, cu atât diferențele salariale tind să crească (vezi figura 5). În anul 2017, diferențele medii salariale de gen au constituit 13,5%. În al doilea rând, venitul femeilor are de suferit la etapa calculării pensiei. Deși perioada concediului de îngrijire a copilului este asimilată stagiului de cotizare⁵, la determinarea venitului mediu lunar pentru această perioadă se va lua în considerare salariul minim

⁴ <http://www.enterprisesurveys.org/data/exploreeconomies/2013>

⁵ Articolul 5 Legea privind sistemul public de pensii

lunar la data calculării pensiei⁶, indiferent de mărimea salariului premergător concediului de îngrijire a copilului. În anul 2017 diferența de gen la pensii a constituit 19% la nivel național, iar în Municipiul Chișinău – 30%.

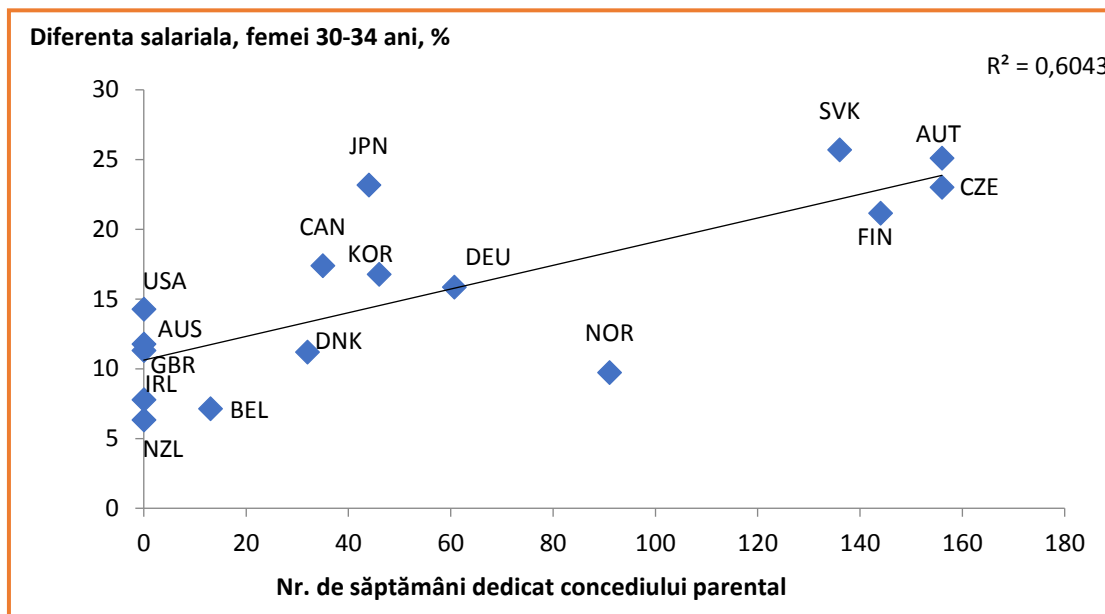

Figura 5: Diferențele salariale și durata concediului parental

Sursa: Reducing Gender Gap, Act Now, OECD

Concediul pentru îngrijirea copilului, în forma sa actuală, determină pierderi financiare pentru bugetul public. Acest lucru are loc prin două căi. În primul rând, femeile care se află în concediu pentru o perioadă îndelungată nu mai contribuie prin taxe la bugetul de stat – un concediu mai scurt ar remedia această situație. În al doilea rând, întrucât femeile nu achită taxe în perioada de îngrijire a copilului, acestea nu contribuie la sistemul de pensii. În acest caz statul cotizează în locul acestora, doar că se aplică cotizarea în baza salariului minim.

⁶ Articolul 8 Legea privind sistemul public de pensii

III. PROPUNERI DE POLITICI

1. Introducerea posibilității ca părinții să decidă grila de opțiuni pentru perioada concediului de îngrijire a copilului. Reforma concediului de îngrijire a copilului trebuie să ofere maximă libertate părinților să decidă care este perioada acestuia. În acest sens sistemul trebuie să ofere maximă flexibilitate și trebuie să acomodeze opțiunile părinților pe întreg spectrul de opțiuni: de la acei părinți care doresc o perioadă mai scurtă a concediului (mai bine plătit și oferirea serviciilor adecvate de creșă), la părinții care preferă o perioadă mai îndelungată (perioada mai îndelungată va presupune plăți mai mici). Din perspectivă tehnică, considerăm că autoritățile dețin toate posibilitățile necesare pentru a realiza acest lucru. La baza grilei de opțiuni ar putea sta o formulă de calcul care ar determina valoarea indemnizației în baza a câteva elemente: (i) dacă părinții sunt sau nu asigurați, (ii) perioada concediului de care va beneficia mama, (iii) perioada concediului de care va beneficia tata. Grila de opțiuni urmează să fie negociată și agreată la începutul concediului cu ambii părinți.

2. Plata indemnizației va fi decuplată de perioada concediului de îngrijire a copilului. Calculele cu privire la indemnizație vor porni de la premisa că părinții urmează să primească întreaga sumă care li se cuvine pe perioada celor 3 ani, indiferent de câte luni optează să beneficieze efectiv de concediul de îngrijire a copilului. Astfel, cei care vor opta pentru un concediu mai scurt nu vor fi penalizați financiar. Formula propusă mai jos asigură acest lucru. Dacă părinții/părintele optează pentru o perioadă de 36 de luni, la un venit mediu lunar de 5 000 MDL, atunci suma cumulată a indemnizațiilor va fi de 54 000 MDL, având o indemnizație lunară de 1 500 MDL. Dacă părinții/părintele optează pentru o perioadă de 24 de luni, având un venit mediu lunar de 5 000 MDL, suma cumulativă a indemnizațiilor va fi aceeași – 54 000 MDL, modificându-se doar indemnizația lunară, care va constitui 2 250 MDL.

Notă: Aceeași abordare va fi aplicată și în cazul persoanelor neasigurate.

$$x = \frac{Vx * 0,3 * 36}{x + y}$$

unde

Ix – indemnizația lunară alocată beneficiarului primar pentru concediul de îngrijire a copilului;

Vx – venitul mediu lunar asigurat realizat de beneficiarul primar în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii nașterii copilului;

x – numărul total de luni utilizate de beneficiarul primar pentru concediul de îngrijire a copilului;

y – numărul total de luni utilizate de beneficiarul secundar pentru concediul de îngrijire a copilului;

x+y ≤ 36 de luni

3. Reforma concediului de îngrijire a copilului trebuie să determine tații să opteze pentru a beneficia de concediul parental. În acest sens, modalitatea de calcul a grilei de beneficii trebuie să stimuleze tații să opteze cel puțin pentru o perioadă minimă de concediu (care poate începe cu 1 lună și poate fi prelungită până la 4-5 luni. Astfel, propunem ca în cazul în care tații optează să beneficieze de concediu, coeficientul de calcul a indemnizației va crește progresiv de la 0,3 în prima lună, la 0,6 în luna a patra (vezi formula de mai jos). În cazul în care tatăl va decide să împartă concediul de îngrijire a copilului cu mama, atunci pentru calculul indemnizației lunare a acestuia se va aplica formula de mai jos.

$$I_y = \frac{V_y * 36 * \left(\frac{y_1 * 0,3 + y_2 * 0,4 + y_3 * 0,5 + y_4 * 0,6 + y_n * 0,3}{y} \right)}{x + y}$$

unde

I_y – indemnizația lunară alocată beneficiarului secundar pentru concediul de îngrijire a copilului;

V_y – venitul mediu lunar asigurat realizat de beneficiarul secundar în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii nașterii copilului;

Y_1 – prima lună de concediu de îngrijire a copilului, utilizată de beneficiarul secundar ($Y_1=1$ în cazul în care concediul este utilizat, în caz contrar – $Y_1=0$);

Y_2 – a doua lună de concediu de îngrijire a copilului, utilizată de beneficiarul secundar ($Y_2=1$ în cazul în care concediul este utilizat, în caz contrar – $Y_2=0$);

Y_3 – a treia lună de concediu de îngrijire a copilului, utilizată de beneficiarul secundar ($Y_3=1$ în cazul în care concediul este utilizat, în caz contrar – $Y_3=0$);

Y_4 – a patra lună de concediu de îngrijire a copilului, utilizată de beneficiarul secundar ($Y_4=1$ în cazul în care concediul este utilizat, în caz contrar – $Y_4=0$);

Y_n – numărul lunilor solicitate de beneficiarul secundar după primele 4 luni;

x – numărul total de luni utilizate de beneficiarul primar pentru concediul de îngrijire a copilului;

y – numărul total de luni utilizate de beneficiarul secundar pentru concediul de îngrijire a copilului;

$x+y \leq 36$ de luni

Aplicarea formulei de mai sus, va determina mai mulți tați să împartă concediul de îngrijire a copilului cu mamele. Tabelul de mai jos ilustrează șase potențiale opțiuni pentru mame și tați de a împărți concediul de îngrijire a copilului într-un mod mai echitabil. Astfel, putem observa că din perspectiva indemnizațiilor cumulative, familiile vor obține mai multe beneficii financiare dacă concediul este împărțit mai echitabil – cu o variație de la 27,47% mai mult în cazul în care ambii părinți ar fi angajați în sectorul financiar, la 10,69% în cazul în care ambii părinți sunt angajați în sectorul public și la 7,69% în cazul ipotetic în care ambii părinți au un venit asigurat lunar de 5 000 MDL.

CAZURI ILUSTRATIVE	AGRICULTURA, SILVICULTURA SI PESCUIT		ACTIVITATI FINANCIARE SI DE ASIGURARI		ADMINISTRATIE PUBLICA SI APARARE; ASIGURARI SOCIALE OBLIGATORII		CAZ IPOTETIC VENITUL ASIGURAT EGAL	
	MDL	%	MDL	%	MDL	%	MDL	%
Situația actuală	36456.48		96001.20		76169.16		54000.00	
I caz de calcul în baza formulei CPD (Mama beneficiază de 24 luni concediu de îngrijire a copilului)	36456.48	0.00	96001.20	0.00	76169.16	0.00	54000.00	0.00
II caz de calcul în baza formulei CPD (Mama - 23 luni, Tata- 1 lună)	36649.67	0.53	98579.16	2.62	76421.30	0.33	54000.00	0.00
III caz de calcul în baza formulei CPD (Mama - 22 luni, Tata - 2 luni)	37413.59	2.56	103349.79	7.11	77815.38	2.12	54750.00	1.37
IV caz de calcul în baza formulei CPD (Mama -21 luni, Tata -3 luni)	38748.24	5.91	110313.09	12.97	80351.42	5.20	56250.00	4.00
V caz de calcul în baza formulei CPD (Mama - 20 luni, Tata - 4 luni)	40653.63	10.32	119469.06	19.64	84029.40	9.35	58500.00	7.69
VI caz de calcul în baza formulei CPD (Mama - 15 luni, Tata - 9 luni)	41619.56	12.41	132358.86	27.47	85290.08	10.69	58500.00	7.69

Tablul 1. Suma indemnizațiilor cumulative pentru diferite aranjamente a concediului de îngrijire a copilului

4. Indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului trebuie să fie indexată anual la rata inflației. Situația curentă dezavantajează foarte mult beneficiarii cu o indemnizație relativ mică, deoarece anual, puterea de cumpărare a indemnizației este redusă de creșterea ratei inflației.

5. Mai multe servicii de creșă va contribui și mai mult la succesul acestei reforme. Accesul la serviciile de creșă trebuie să fie sporit, pentru a oferi și mai multă flexibilitate părinților de a decide perioada optimă de îngrijire a copilului.

DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE

Creat în anul 1998, *Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)* este o instituție obștească, care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD se afirmă în calitate de structură neguvernamentală, care pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acesteia, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă.

Scop. Dezvoltarea și consolidarea resurselor și mecanismelor de abilitare echitabilă a femeilor și bărbaților în vederea promovării egalității de gen în Republica Moldova prin susținerea unui demers coerent de influențare a politicilor.

Misiune. CPD promovează valorile egalității de gen, ca parte componentă a unei societăți deschise, în scopul consolidării unui parteneriat autentic de gen.

Viziune. CPD pledează pentru edificarea unei comunități cu perspective și oportunități egale pentru membrii/ele săi/sale, a unei societăți în care femeile și bărbații sunt cetățeni cu drepturi depline, capabili să soluționeze problemele în comun, să beneficieze în mod egal de noile oportunități și să se angajeze plener în activități politice, economice și sociale.

ADRESA NOASTRĂ:

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
str. Armenească, 13
Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58;
Tel./Fax: +(373 22) 20-71-57
www.progen.md,
e-mail: cpd@progen.md